

ІНСТРУМЕНТ SELFIE ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ У ПРОЕКТУВАННІ ТА РОЗВИТКУ БЕЗПЕЧНОГО ЦИФРОВОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Олеся Олексюк

*Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної
освіти*

У сучасному суспільстві цифровізація стає одним із ключових чинників ефективного розвитку освітніх закладів. Проте, досить часто процес такої трансформації сприймають лише в аспекті одного з багатьох освітніх трендів, й асоціюють із використанням цифрових технологій для візуалізації навчального матеріалу, з метою оцінювання знань учнів, пошуку нових форм інтеграції освітнього програмного забезпечення, вивчення можливостей хмарних технологій, аналізу цифрових даних. Однак, чи можливо виробити стратегічне бачення цифрової трансформації закладу освіти, за такого часткового розв'язання проблем. У глобальному аспекті процес цифровізації є наслідком концепції економічної діяльності, заснованої на цифрових технологіях, впроваджуваних в різні сфери життя і виробництва. Цифрові технології змінюють не тільки організацію управління установою, контролю та координації, але і механізми комунікації, видимості установи [2].

Актуальність теми зумовлена пошуком засобів для побудови цілісної стратегії цифровізації закладу освіти з метою ефективного використання можливостей інформаційно-цифрових технологій для забезпечення освітнього процесу.

Теоретико-методичні засади проектування, впровадження, розвитку цифрових інформаційних освітніх середовищ закладів освіти розкрито в працях науковців В. Бикова, Н. Балик, Я. Василенка, С. Литвинової, О.Кузьмінської, М. Попель, А. Стрюка, С. Семерікова, Н.Морзе, В. Олексюка, О. Спіріна, М. Шишкіної, Г. Шмигер, А. Яцишин та ін.

Аналіз науково-педагогічних праць [3; 5; 6; 7; 8; 4], нормативних документів, сучасного стану з проблеми дослідження, надав можливість виявити суперечності між:

- потенціалом інформаційно-цифрових технологій для розвитку закладу освіти та недостатнім рівнем інтеграції їх в освітнє середовище;
- необхідністю підвищення цілісності, прогностичності в розробленні стратегії цифровізації закладу освіти та недостатньою розробленою методикою самооцінювання цифрового середовища закладу освіти.

Метою публікації є опис можливостей онлайн-інтерактивного інструменту для підвищення ефективності розвитку інформаційно освітнього середовища закладу освіти.

Педагогічно виважене використання цифрових технологій розкриває їх потенціал і може збагатити навчання, створити нові цифрові можливості для підвищення якості освіти [4]. Здебільшого заклади освіти активно впроваджують змішаний режим навчання. Тому, цифровий потенціал освітніх установ є ключовим викликом сьогодення та стратегічним пріоритетом плану дій щодо цифровізації на наступні роки. Такий план є життєво необхідним для систем освіти та організації як каталізатор педагогічних інновацій. У квітні травні 2021 року за підтримки Міністерства цифрової трансформації, Міністерства освіти і науки та Європейського фонду реалізовувався пілотний проєкт застосування SELFIE для самооцінювання стану цифровізації закладу освіти в Україні.

Інструмент SELFIE розроблений міжнародною групою експертів за підтримки Європейської комісії та фінансується через програму Erasmus, щоби допомогти закладам освіти зрозуміти, реальний стан, що вони займають у сфері цифрових технологій.

Серед переваг визначено

Долученість (опитування усіх учасників освітнього процесу);

Гнучкість (інструмент можна налаштувати, додавши запитання відповідно до потреб закладу освіти);

Безпека та захист особистих даних (сервіс гарантує анонімність та захищеність персональних відомостей);

Адаптивність та зручність (передбачає можливість доступу з будь-якого пристрою);

Адаптованість до кожної вікової категорії (запитання відповідають досвіду кожної окремої категорії респондентів);

Безоплатний ресурс (будь-який заклад може скористатися);

Індивідуалізований підхід (кожна школа отримує індивідуальний інтерактивний звіт).

Для кожної групи респондентів готується опитувальних, запитання якого охоплюють всі дескриптори моделі Європейської рамки цифрових компетентностей DigCompOrg. [1] та складають розділи:

Галузь А. Лідерство

Галузь В. Інфраструктура та обладнання

Галузь С. Неперервний професійний розвиток

Галузь D. Викладання та навчання

Галузь Е. Практики оцінювання

Галузь F. Цифрова компетентність учнів

Основні питання є обов'язковими для всіх груп респондентів, до 10 власних запитань можна включити додаткові, що відображають особливості окремого закладу освіти.

Важливо відзначити, що методологія сервісу SELFIE не передбачає порівняння знань чи навичок керівників шкіл, вчителів чи учнів. Результати повністю анонімні та не містять жодної особистої інформації, як-от стать чи вік. Окремі учні, вчителі, керівники шкіл або будь-які інші співробітники, які відповідають на запитання SELFIE, не можуть бути ідентифіковані особисто в цих звітах. Для опрацювання використовуються персональні такі дані для різних учасників опитування:

рік народження (лише для учнів);

категорія за віком (для керівників шкіл та вчителів);

загальний стаж роботи (для керівників шкіл та вчителів);
відвідуваність та корисність заходів із підвищення кваліфікації (тільки для вчителів);
використання приладів для навчання (тільки для вчителів);
впевненість у використанні технологій (тільки для вчителів);
відсоток часу використання цифрових технологій на уроці (тільки для вчителів);
час використання техніки (тільки для учнів).
Завжди доступна опція «не хочу повідомляти».

В анкеті використовуються запитання та короткі твердження із 5-бальною шкалою відповідей.

Респондентам не потрібно реєструватися в системі SELFIE, вводити ти ім'я користувача або пароль. Посилання можна скопіювати й розіслати електронною поштою або, наприклад, розмістити на спільному робочому диску закладу освіти.

Рис. 1. Приклад результатів звіту за всіма розділами

Опитування завжди анонімне та добровільне, а тому за результатами дослідженні SELFIE передбачено чотири рівні участі:

Високий рівень участі. Для кожної з трьох категорій користувачів (учителі, керівники закладу, учні) забезпечено мінімальний рівень участі, як зазначено в таблицях вище, або рівень участі двох категорій користувачів є високим, а охоплення третьої категорії близьке до рекомендованого рівня.

Середній рівень участі. Рівень участі щонайменше двох із трьох категорій користувачів нижчий за рекомендований.

Неповна участь. Щонайменше одна з трьох категорій користувачів не взяла участі в опитуванні. У такому разі в розділі результатів буде розміщено водяний знак, який вказуватиме факт неповної участі.

Нульова участь. Жоден користувач не надіслав опитувальник [2].

Доступ до результатів має лише заклад освіти (рис.1), проте заклад освіти, який брав участь у дослідженні SELFIE має можливість отримати відкриту цифрову відзнаку.

За результатами звіту заклад має виявити проблему, визначити цілі, які сприятимуть цифровій трансформації та розробити план дій для їх досягнення, опісля можна повторити цикл, визначивши іншу проблему і спрямувавши оновлений план заходів на її розв'язання.

Отже, використання SELFIE забезпечує заклади освіти універсальним робочим інструментом та сприяє оцінюванні реального стану застосування цифрових технологій, допомагає у розробленні дієвих планів заходів щодо впровадження та використання цифрових. Подальші наші дослідження плануємо спрямувати на розробку методики щодо впровадження сервісу у практику організації роботи закладів освіти.

Список використаних джерел

1. Joint Research Centre, Institute for Prospective Technological Studies, Devine, J., Punie, Y., Kampylis, P., Promoting effective digital-age learning : a

European framework for digitally-competent educational organisations, Publications Office, 2015, <https://data.europa.eu/doi/10.2791/54070>

2. SELFIE. An official website of the European Union. URL: https://ec.europa.eu/education/schools-go-digital_en (дата звернення: 06.11.2021).

3. Олексюк О. Р. Інформаційно освітнє середовище закладу післядипломної педагогічної освіти як засіб підвищення кваліфікації професійних кадрів. *Розвиток професійної майстерності педагога*: збірник 265 матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 27-27 квітня 2018 р. Тернопіль/ укл.: В.Є Кавецький, А.В. Вихрущ та ін., Тернопіль: Тайп, 2018, С. 233-235

4. Спирін О., Олексюк О. Огляд комп'ютерних систем для організації електронних бібліотек. *Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі* : матеріали 5-ої Науково-практичної конференції, 19–21 листопада 2013 року, Львів / відп. за випуск Л. Д. Озірковський. – Львів : Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2013. С. 131-139.

5. Олексюк В, Олексюк О. Стан сформованості компетентностей з інформаційної безпеки майбутніх учителів інформатики. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017, Вип. 62 (6), С. 277-291. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1906/1285>

6. Oleksiuk, V., Oleksiuk, O., Berezitskyi, M.: Planning and Implementation of the Project “Cloud Services to Each School”. *CEUR Workshop Proceedings* 1844, 2017, P. 372–379.

7. Spirin, O., Oleksiuk, V., Oleksiuk, O., Sydorenko, S.: The Group Methodology of Using Cloud Technologies in the Training of Future Computer Science Teachers. *CEUR Workshop Proceedings* 2104, 2018, P. 33–40 .

8. Oleksiuk, V.P., Oleksiuk, O.R.: Methodology of teaching cloud technologies to future computer science teachers. In: Kiv, A.E., Shyshkina, M.P. (eds.) *Proceedings of the 7th Workshop on Cloud Technologies in Education (CTE 2019)*, Kryvyi Rih, Ukraine, December 20, 2019, *CEUR Workshop Proceedings*